

Gezondheid, geen spelletje

Een rapport op het bureau van de preventiemedewerker leggen en vertrekken. Kun je doen, maar arbeidshygiënist Imke Breedveld werkt graag anders. Ze geeft ook medewerkers op de vloer praktisch inzicht in de risico's van het werken met gevaarlijke stoffen. Ze speelt hierbij vaak een leuk maar serieus spel: 100 ways to die at work.

Moon Saris, foto's Imke Breedveld

Arbeidshygiënist Imke Breedveld is van oorsprong milieukundige en veiligheidskundige. Met die gelaagde achtergrond kijkt ze naar de bedrijven die ze adviseert op het gebied van arbozaken.

Breedveld is geen kantoortype dat na een snelle rondgang wat cijfers op een rijtje zet, een rapport opstelt en het de mensen verder zelf laat uitzoeken. "Natuurlijk doe ik onderzoek, verricht ik metingen, leg ik alles langs arbeidshygiënische normen en schrijf ik een rapport. Maar ik sta daarbij altijd met één been op de werkvloer."

De mensen die het werk doen, hebben niet zo veel aan allerlei technische termen, weet ze. Die willen weten wat ze kunnen doen om de situatie te verbeteren. Dus gaat Breedveld ook met de werknemers aan de slag.

In gevaar brengen

Ze doet onderzoek naar zaken die de gezondheid van werknemers in gevaar kunnen brengen. Dit gebeurt vaak met metingen. Ook maakt ze een ronde door het bedrijf met de preventiemedewerkers en voormannen, of anderen die voor de gezondheid van de werknemers moeten zorgen. "Het liefst ook met de directeur erbij, zodat die direct meekrijgt wat er moet veranderen."

Haar opzet? "Mensen met andere ogen laten kijken. Voor de meeste bedrijven en vaak ook voor veiligheidskundigen draait arbo om zichtbare zaken. Maar dan heb je echt maar een klein stukje te pakken. Goed als je dat 200-litervat op de vloer herkent als gevaarlijke stof, natuurlijk. Maar in jouw productiehal zweven mogelijk ook gassen, damp of stofdeeltjes die je

inademt of die op een andere manier impact kunnen hebben. Ik laat daarom ook dingen zien die niet meteen in het oog springen."

Bewust maken

Ze maakt mensen bij haar metingen al meteen bewust van zichtbare en onzichtbare gevaren. Na een meting haalt ze er bijvoorbeeld de gemeten stoffilters uit, zodat de medewerkers zelf kunnen zien welk stof ze inademen. Bij een geluidsmeting kijkt ze samen met de mensen naar de toonhoogtes van het geluid en of de gehoorbescherming die verschillende tonen goed dempt. Enzovoort. "Zo leren mensen anders en beter kijken. Zodat ze samen kunnen zorgen voor gezondere werkomstandigheden."

Waar ze de aandacht vooral op richt? Op de blootstelling aan gevaarlijke stoffen, straling, geluid, trilling en op fysieke belasting. "Ik werk veel in de industrie, beton, coatings, voedingsmiddelen, farmacie. Maar denk niet dat het alleen daar aan de hand is. Ook op kantoren is er genoeg te doen op dit gebied."

Kijk alleen maar naar de gevarensymbolen op de flessen in je keukenkastje en bedenk daarbij dat een gemiddeld bedrijf heel veel van dat spul heeft staan.

Zelf doen

Ze stuurt mensen niet met een kluitje in het riet. "Ik vind het zinvol de geadviseerde acties ook te bespreken. Ik kan bijvoorbeeld schrijven: er moet een filterinstallatie komen. En dan? Waar zoek ik die, hoe vind ik de juiste, hoe kan ik zien of de leverancier deugt, hoe maak ik goede afspraken over installatie en onderhoud?"

Dat los ik niet voor ze op, ze moeten het zelf doen. Maar ik begeleid ze er wel bij en laat mogelijkheden zien.”

Als je mensen meeneemt in het proces, kun je bovendien maatregelen adviseren die draagvlak hebben, weet ze. Dan is de kans dat er echt wat mee gebeurt groter omdat het aansluit op de noden van de mensen.

Game based learning

Wat ze ook doet, is gebruikmaken van *game based learning*. Dat betekent: leren door een spel te spelen. Het spel dat Breedveld regelmatig inzet, is 100 ways to die at work (zie kader op p. 10). Bedacht en mede ontwikkeld door arbeidshygiënist en veiligheidskundige Tamara Onos, die we vorig jaar interviewden over haar boek *Isolatie* (zie nummer 5 van 2022).

De mensen met wie Imke Breedveld dat spel

speelt, zijn alle productiemedewerkers, teamleiders en TD'ers. Maar ook de mensen die direct en indirect betrokken zijn bij milieu, veiligheid en gezondheid op de werkvloer, zoals HSE-mensen, KAM'ers en preventiemedewerkers. Meestal speelt ze 100 ways to die at work tijdens een veiligheidsdag of andere gelegenheid waar productiemedewerkers rust en ruimte hebben om met hun arbeidsomstandigheden bezig te zijn. Ook staat ze dan vaak eventjes kort stil bij de meetresultaten van bijvoorbeeld de stofmetingen, de geluidsmetingen of metingen van de trillingen. Ze deelt op zo'n moment de praktische vertaling met iedereen die het weten moet. Ze houdt haar presentaties het liefst niet op kantoor, maar in de productiehal of de werkplaats. Daar waar de stoffen staan, de machines draaien en de mensen werken.

Goed voorbereiden

Ze bereidt het spelen van het spel goed voor.

“Ik neem zelf een lijstje mee het spel in. Een lijstje van stoffen die ik ben tegengekomen tijdens mijn inventarisatie. In dit geval gevaarlijke stoffen, want daar gaat het spel vooral over: brandbare, irriterende, misschien wel kankerwekkende stoffen.” Opvallend: dit zijn vaak andere stoffen dan het lijstje dat ze van de HSE'er kreeg. “Daar staan vooral stoffen uit de milieuvergunning op – de theorie. Ik neem dingen mee van de praktijk. En ik zoek er het veiligheidsinformatieblad ook meteen bij. Met een foto, de betreffende H- en P-zinnen (waarbij H staat voor gevaren en P voor maatregelen) en wat ze op de afdeling moeten doen en dragen om risico's af te dekken.”

Op deze manier zorgt ze dat de spelers zich in het spel kunnen herkennen. En passant leren ze

100 WAYS TO DIE AT WORK

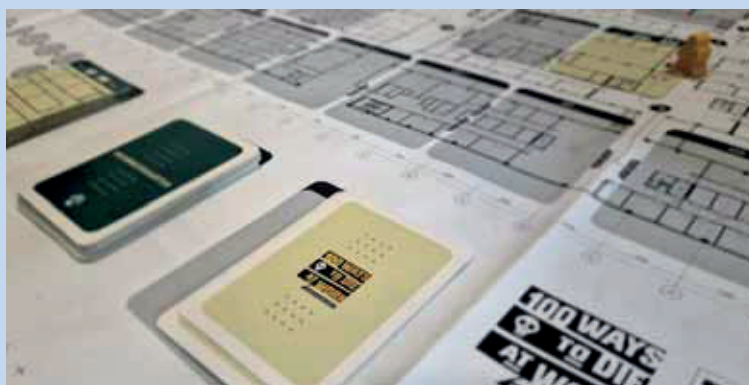
100 ways to die at work is een serie van serious games over arbeidsomstandigheden. Een combinatie tussen voorlichting en spel. Ofwel: een bak informatie, maar dan niet saai.

Medewerkers spelen dit spel in groepen van maximaal vijf personen. Samen hebben zij de taak om twee personages te redden tijdens een brand in Victors vissenfabriek. Tijdens hun reddingsmissie worden zij geconfronteerd met specifieke gevaren. Alleen als zij de juiste keuzes maken, vinden zij iedereen op tijd. Bij te veel foute keuzes vliegt de tijd en is het te laat... En intussen moeten ze zelf natuurlijk ook veilig zien te blijven en de blootstelling aan gevaarlijke stoffen voorkomen.

Alleen met kennis kun je goede keuzes maken. Herkennen medewerkers de gevaren op het werk? Kennen ze verschillende veiligheidspictogrammen? Gebruiken ze afzuiging, PBM of andere noodzakelijke dingen? Omdat ze de noodzaak hiervan inzien?

Je kunt het spel gebruiken in een veiligheidsbijeenkomst, toolboxmeeting of safetymeeting. Daarna is het de bedoeling dat je nabesprekt wat er gebeurde tijdens het spel. Tot slot bespreek je dat nog eens op de werkvloer en leg je links naar dingen die daar aan de hand zijn.

100waystodieatwork.nl

al een paar risico's kennen waar ze echt mee te maken hebben en waarvan ze zich waarschijnlijk vooraf niet bewust waren. Of misschien wel, maar op deze manier gaan ze het echt beseffen.

Niet voor de hand liggend

"Ik zet 100 ways to die at work in om op een prettige, laagdrempelige manier meer bewustzijn te creëren. Medewerkers voeren tijdens het spel samen een reddingsactie uit, (zie kader, red.). Ze verkennen ruimtes en komen daar gevaarlijke stoffen tegen. Spelenderwijs leren deelnemers veel over het omgaan met gevaarlijke stoffen. Welke een gevaar zijn voor je longen, huid of ogen, bijvoorbeeld. Acuut of op de langere termijn. En wat je moet we-

ten én doen om daar veilig en gezond mee om te gaan. Het spel daagt je uit om niet al te voor de hand liggend te denken. Verder te kijken dan je neus lang is. Gericht op samenwerking en inzicht."

"Doordat ik de praktijk van het bedrijf meeneem, zien teamleiders en HSE'ers direct wat de aanwezigheid van stoffen betekent voor hun mensen. En ook of de maatregelen die ze hebben genomen al dan niet kloppen. Dragen we de goede handschoenen? Hebben we gasmaskers? Zijn dat de juiste? Zo maak ik er echt een minipreventieprogramma van."

Aan de slag

"Het is echt heel leuk om te spelen. Je kunt het bedrijfsbreed doen, ook met de kantoorafdelin-

gen erbij. Of afdelingsgericht, in een preventieprogramma." Deelnemers zijn op een andere manier dan gebruikelijk met collega's aan de slag. Als preventiemedewerker kun je het ook inzetten. "Ik zou je dan wel aanraden je heel goed voor te bereiden en een heldere kijk te hebben op wat je wilt bereiken."

Het grootste voordeel volgens Breedveld: "Game based learning verankert informatie op een heel andere manier dan een toolboxmeeting. Vooral omdat je samen iets beleeft en herinneringen maakt. Dat heeft meer impact dan een praatje. De associaties met het spel maken dat je de opgedane informatie beter onthoudt. De vertaalslag dat je weet hoe je het geleerde kunt inzetten in de praktijk, daar draait het natuurlijk allemaal om."